

OSEĆANJA I MISLI

Prolaze dani i u meni čudno raste tuga koju jasno prepoznajem. Rodila se ona davno, u najranijem detinjstvu, kao prvo osećanje usamljenosti.

Između zvaničnih poseta lutaram gradom zaštićena od sunca velikim slatnim šeširov. U blizini „Sin-Cao“ hotela, kada se skrene od glavnih ulica, čitav je lavirint sokaka što se mrse i raspliću po nekom neuhvatljivom redu. Makar kojom ulicom pošli, makar koliko dugo se vrteli u krug začarani prizorima, dovoljno je samo uhvatiti pravac tuge i slediti ga dok se ne ukaže gradski zid. U Pekingu se ne može zalutati i po ovom gradu se može spokojno švrljati a da jedina neugodnost bude radoznalost domorodaca. Setkala sam ovim ulicama rastuća i uporna u svom htenju da mi se otkriju duše iza zidina, iza slepih visokih zidova ukrašenih crvenim vratima, figurama životinja od kamena i mermernim pločama s reljefima. Glave što se kreću za mnom potsećanju na figurice božanstava koje prodaju po izložima antikvarnica i tegzama u bazaru. Te male tajanstvene glave izrezbarene u nefritu i silvene od bronzene čine se baš kao i ove: potsmeljive, nepristupačne i superiorne i ne mogu da dokučim zbog čega mi prodavac kuvanih kukuruza izgleda dostojanstveniji i smireniji od bilo kog evropskog intelektualca. Žena je prošla na

biciklu, kratko i otišane glave, u pantalonama od belog platna. Preko ramena visi torbica s knjigama. Linija njenog profila je jasna i oštra, a oči su joj kao iastavica u letu blago savijenih krila. Mislim kako mi je ta žena na biciklu — što je u prolazu — napučivši usne u osmeh, otkrila dva bela zuba — dalja od svake evropske žene kojoj mogu da nazovem psihologiju i odredim svoj stav prema njoj iako nepoznatiji. Onda koračam sve dalje a između slepih zidova gori nevidljivo podne i kao vaza tuge tvrdne na suncu moja usamljenost. Ima ulica skoro sasvim pustih. Po njima lutaju mršave mačke i debela deca u šarenim pantaloncima razrezanim pozadi. Ona gledaju krupnim radoznalim očima i ja streptim da se u njima ne rascveta strah pa ih široko zaobilazim i hitam dalje, osiromašena zbog tih pogleda i zbunjena njihovom pronaljšivošću jer nesumnjivo da ti pogledi otkrivaju da bi htela da ukradnem njihovo poverenje, njihovu dobrotu, njihovu ljubav.

Dani su prolazili i ja sam uzimala gradu njegove oblike i boje, udisala njegove mirise i tumačila ih, upoznala njegove ulice i navikla da razlikujem fizionomije, zapazam im karakteristike i procenjujem leptu. Naučila sam da odvajam lažan od pravog žada i da onom pravom ocenjujem stepen vrednosti, otkrila sam lepotu i tehniku slika na svili, uhvatila

melodiku i tkivo kineske muzike i izvanredno lepo ostala na površini stvari ogledajući u njihovoj sjajnoj polturi uzdrhtalu senku svoje tuge.

Moje su oči bile pune fotografija, pregrade za njih u mojoj svesti krcate su i uskoro više neće biti mesta. Uveče u postelji, govorila sam sebi kako je to nepravedno, kako tu nešto nije u redu mojom krivicom i da sam ja izmislila nešto što ne postoji. Ulazila sam ujutru u lift s osećanjem da danas sa svojom kineskom drugaricom sasvim spontano progovorim, da počnem da pričam o svemu tome što me muči i da zatražim od nje da mi pomogne. Tada bih je zatekla kako stoji ispred lifta, veoma tihu, prodornih tavnih očiju; dotakla bi svojom rukom moju i rekla: „Idemo u letnji dvorac“... Sve bi se rasplinulo i ja sam se smešila na njen način i vozile bi se tako dugo kroz zakrećene ulice, hladeci se lepezama koje su otkrivale njen mir i moju patnju.

Uveče, pred polazak u pozorište, ja bih se ponova odlučila: „Sada ću definitivno prekinuti to mučno osećanje...“ No tu je bila još jedna devojka i njih su dve nešto čavrljale jezikom čiji sadržinu nisam mogla da naslutim jer nije imao melodije na koju sam navikla, niti su ga upotrebjavali izrazi lica. Auto se teško probijao kroz gomilu i ja bih čela oslonjenog o staklo, zurila u noć. Slike koje su se smenjivale izgledale su skoro biblijske. Male trgovine osvetljene iz nekog ugla slabom obojenom svetlošću, kuće kao crteži iz dečjih priča, a tu i tamo, niše se na dovratku fenjer ili starinska lampa. U magnovenju sagledavam lica mlada i stara, isturenih jabučnih kistiju, nežnog ovala, veoma lepa i ružna, zbrčkana lica, lica koja se smeju, ona što namršteno nešto snuju, ravnodušna lica.

To je stara kineska četvrt s ulicama beskraino primamljivim, s radnjama što prodaju nepoznate predmete i divna krzna, starinska odela izvezena svilom i zlatom, tanke šipke tamjana i izmirne što plavičasto izgaraju u bronzanim urnama okačenim o zidove. Bez obzira na nespokojstvo postajem srećna što sam tu, sred prizora što prevazilazi sva očekivanja i što opседа svojom dinamikom, svojim folklorom, nečim iskonskim što pobeđuje istinom koju ne uspevam da shvatim. Ta istina mora da je vrlo prosta, slutim da će se pokazati kao sasvim jednostavna.

Ali jednoga dana ozbiljno sam se rešila. Poći ću najkraćim i najsigurnijim putem, putem direktnosti i istine. Kazaću joj, njoj devojci Mei-Mi i svima ostalima, da ima nečeg neprirodnog između nas, nečeg što treba treskom razbiti. A, ako nema baš ničeg, ako se meni sve samo čini?! Kad čovek iznenada mnogo dobije ili mnogo izgubi, oči iz neverice i zbunjenosti počinje da komplikuje. Dobro, dakle, počnimo s tim da je sve uobraženje, stranice koje je napisao gospodin Morand ili Laoti, one koje su nam servirali kao ispitne nagrade još u srednjoj školi. „Gospodja Hrizantema“ — „za primerno učenje i odlično vladanje.“ Utoliko bolje! Sišla sam u hall pre no što je moja pratilica bila tamo. Razgledala sam robu za turističnu izloženu u staklenim vitrinama i zapitkivala koješta dokone prodavce. Oni su odgovarali ljubazno, smešeći se na već dobro poznat način a ja sam, skoro jetko, mislila: „Pa dobro, šta je iza tih vaših osmeha? Šta kuca tu gde mi obični beli ljudi imamo srce?“ Kraj velikog stepeništa stajala je Kineskinja s detetom u naručju; lepom tamnoputom kineskom bebom velikih sjajnih očiju. Htela sam da pomilujem to dete nalik na živu lutku što nabijeno zdravljem i

KOŠARKA

*Dečaci zavillani, mrdljivi
neumirivi i mrkoledji
prave meka i brza čuda
od ruku, od nogu, od ledja,
od pticastih lukova rasmejane lopte,
pa se izmešaju
s mirisom mokre šljake
i svojom grlatom vikom
zblesnuti, oznojeni, nazakočivi
razmrđani, rastrčani,
brzoruki, izmešani i jaki
i srećni od čuda u svojim mišićima
od koga su dahtavi
i sa pesnicom radosti u grlu.
Sasvim vešti i na vrhovima prstiju
veliki drugovi s loptom.*

SKAKAČ U VODU

*Izvijen i riblji,
pun kačića pod kožom,
mokar i klorofilan,
sav otkok
i kliz u gipkost vode,
u usta,
zejtin,
vodu vode,
mišić i rečan,
lastast i trzaj,
preraslost u izvijeno
vruće vreteno.*

*Rasčovečen,
uskoboki ždrebac reke.*

HIMNA

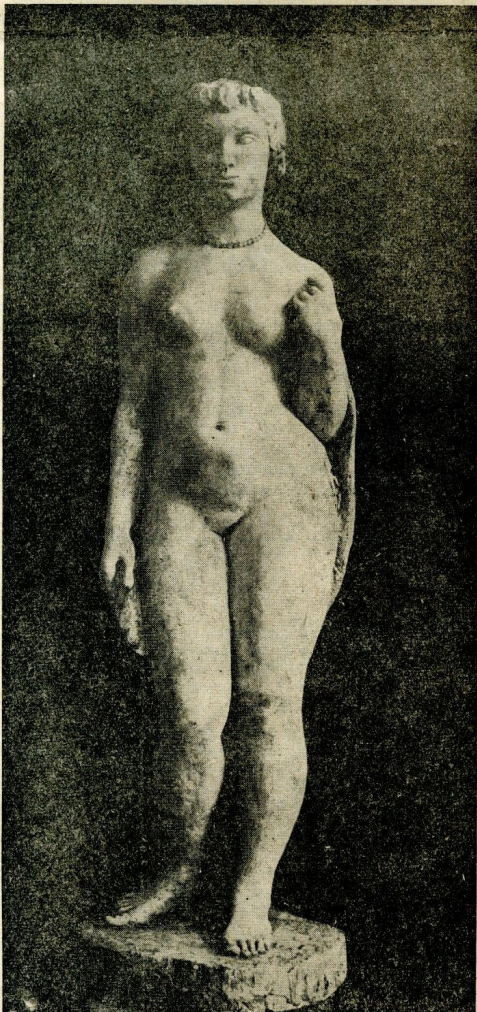
*O,
ti ždrebeća,
riblja,
gumena
venerasta
a od mesa, Sonjo
ti vrućokoža,
mlada,
zec,
vučjak,
mačka,
vežbačica,
plivačica
zategnuta Sonjo,
kudrava,
nasunčana
breskvasta,
zdravokosa ...
Nema Crnog Groblja!
teče zelena voda.*

ZABAVNA MUZIKA

*Mali crveni srdać glasa
otskoči visoko i padne,
bude smedje ždrebe što kasa, kasa,
mlazne debeo i žut — zejtin,
pobesni kao usijana muva na staklu
istegne se — vrući unveni šal,
tužan kao ružno vreme,
pljusne ko izvor nafte
i vranjanska ciganka,
naranđasto lane glasa
na raščesljanoj i tamnoj dlaki bubnja,
na belom usijanju trube,
po zategnutim bojenim ploham u nama
valja se kao maće s klupčetom.*

M. RIBNIKAR

AKT

(NASTAVAK NA 9 STR.)